

Sara en Liv

Suzan Hilhorst

Sara en Liv

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden van copyrightmateriaal te bereiken. Zij die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op deze rechten, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Het gedicht 'Uno' van Juan Ramón Giménez Mantecón is afkomstig uit *Libros de Poesía*, © Aguilar, 1957, Nederlandse vertaling: John Hacking

Het gedicht 'No, no Nanette' van K. Schippers is afkomstig uit *Een klok en profil*, © Querido, 1965

Het fragment op p. 127 is afkomstig uit het nummer 'Tonight' van The Soundtrack of Our Lives, © Universal Music Publishing Group, 2011

Het fragment op p. 135 is afkomstig uit de Efteling-presentatie van het sprookje *Het meisje met de zuavelstokjes*, © Ton van de Ven, 2004

Het fragment op p. 179 is afkomstig uit *De kleine prins*, van Antoine de Saint-Exupéry © uitgeverij Ad. Donker, 2005

Sara en Liv

© Suzan Hilhorst, 2017

© Hollands Diep, Amsterdam 2017

Omslagontwerp: bij Barbara, Amsterdam

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Wýbe van Brakel

ISBN 978 90 488 3966 7

ISBN 978 90 488 3967 4 (e-book)

NUR 320, 301

www.hollandsdiep.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Nils, Sara en Liv

'De zon, met al die planeten die om hem heen draaien en van hem afhankelijk zijn, kan nog altijd een tros druiven laten rijpen, alsof hij niets te doen heeft in het universum.'

– Galileo Galilei

*Ik zou graag slapen deze nacht
nu jij dood ligt, slapen,
slapen, slapen terzijde
van jouw volkomen slaap...
Om te zien of ik je zo bereiken kan!
Slapen, een morgenstond in de avond;
bron van de rivier, slapen.
Twee dagen die samen opgaan
in het niets; twee stromen
die aan het eind samenvloeien.
Twee eenheden, alsof het één is;
tweemaal niets, alsof het niets is.
Ik zou zo graag je dood ver slapen.*

*Quiero dormir esta noche
que tú estás muerto, dormir,
dormir, dormir paralelamente,
a tu sueño completo...
¡A ver si te alcanzo así!
Dormir, alba de la tarde;
fuente del río, dormir.
Dos días que luzcan juntos
en la nada; dos corrientes
qua vayan, juntas, al fin.
Dos todos, si es algo esto;
dos nada, si todo es nada...
¡Quiero dormir tu morir!*

– Juan Ramón Jiménez Mantecón

Proloog

‘Je wilt een sprookje horen? Goed, eentje dan, maar daarna moeten we echt gaan, want het is al laat. Kruip maar tegen me aan. Kom hier, ik houd je vast. Zit je goed? Dit verhaal gaat over jou en Sara. Over ons...’

Op een dag werden we vroeg in de ochtend wakker. De mist hing in de straten te drogen als schone was in de lentezon. De dauwdruppels rekten zich uit en ontwaakten uit wat een winterslaap had geleken. Het was niet zomaar een dag. Het was een nieuwe dag.

Samen liepen we nog een keer naar beneden. Langs de moeders en de vaders. Sommige keken vrolijk, andere zochten afwezig naar hun schaduw. We liepen door de draaideur. De draaideur die niet werkt als je te snel gaat, als de angst je op de hielen zit en elke seconde de laatste kan zijn. En dus liepen we voorzichtig, behoedzaam, we hadden geen haast.

Papa trok de grote koffer achter zich aan. De spullen die de afgelopen tijd waren verzameld door onze geliefden. Jassen, broeken, oude schoenen. Het was een zware koffer, maar hij voelde het niet. Hij voelde alleen het tintelen van geluk. Hij vloog naast ons op een wolk, omhoog en omlaag, van links naar rechts. Ik geloof zelfs dat hij floot.

Zelf droeg je de tas met de giraf. Die half kapotte waar je zo gek op bent. De inhoud was een dagboek van de afgelopen weken: kaartjes voor de Euromast, een olifantenmasker, een onaangebrouwen pakje appelsap en twee kastanjes.

Je was zo druk aan het praten, dat je de man bij de receptie niet zag zitten. Hij glimlachte naar ons, want zo vaak zag hij het geluk niet voorbijkomen. We deden net alsof we het kale meisje met de holle ogen niet zagen zitten, negeerden de slangen die van achter haar rolstoel haar lichaam in liepen.

Via de lift kwamen we in de lange gang waar het rook naar steriele handen en witte jassen. We liepen met onze schouders recht, als overwinnaars na de wedstrijd. Misschien was het zelfs geen lopen, maar paraderen. De tocht van het gelijk. In de deur-openingen stonden de artsen en de verpleegkundigen, ze keken nieuwsgierig.

Jij ging als eerste naar binnen. Papa had de koffer buiten laten staan, en ik zette het autostoeltje naast Sara op het bed. Met grote ogen lag ze om zich heen te kijken, op zoek naar wat je de toekomst zou kunnen noemen.

Gisteravond had de verpleging haar bevrijd van de meeste snoertjes en haar daarna versierd met kleine berenpleisters. Alleen het snoertje uit haar neus hadden ze laten zitten, want die had ze voorlopig nog nodig om te eten.

We hadden toegekeken en bij elk verdwenen slangetje in onze handen geklapt. Stap voor stap werd je zusje weer zichtbaar, zagen we haar spitse neus tevoorschijn komen, haar handjes vrij van snoeren en infusen. Net zo lang totdat we weer het meisje zagen dat we, maanden geleden, op een zomerse vrijdag naar het ziekenhuis hadden gebracht.

We lieten haar voor de laatste keer alleen en gingen terug naar het logeershuis. Nog één nacht en dan was ze weer van ons.

Jij was direct in slaap gevallen, maar papa en ik hadden de hele nacht wakker gelegen, van blijdschap, opluchting, angst en ongelooft. En dat alles door elkaar.

En nu stonden we dus bij haar bed en tilden haar voorzichtig in het autostoeltje. Ik dacht, dus dit is zoals het afloopt: eind goed, al goed.

We gaven haar kussen en masseerden haar handjes. Het was even zoeken naar de woorden en de melodie, maar toen herinnerden we ons weer de liedjes uit een ander leven en jij zong het hardst van allemaal, zodat we het nooit meer zouden vergeten.

We zwaaiden iedereen gedag, schudden handen en zeiden dingen als 'dank je wel' en 'hopelijk niet tot ziens'. Ik keek door het raam, en zag dat de mist was opgetrokken. Heel in de verte was er nog een zweem zichtbaar, maar de zon scheen alsof er niets gebeurd was. De eerste herfstdag kleurde de wereld zacht en helder.

We namen de trap naar beneden en op de benedenverdieping de lift naar de garage. Het voelde alsof we iets deden wat niet mocht. Alsof we net een bank hadden beroofd en er nu met het goud vandoor gingen. We spraken druk en warrig en verdeelden de taken zonder enige orde. Zelfs Sara brabbelde verlangend mee.

In de auto luisterden we naar een cd van Nick Cave. De bomen langs de A12 raasden aan ons voorbij. Scherpe herinneringen werden vaag, flarden van een wereld die we niet meer wilden kennen.

Met elke afgelegde meter groeide onze viereenheid en werd de ruimte om ons heen kleiner en kleiner. Ons huis verdween, de stad,

het ziekenhuis en het logeershuis. De artsen en de zieke kinderen waaiden weg uit de auto, met een vaart sleurden ze de naalden en de monitoren met zich mee. Net zo lang tot er niets meer over was dan een massa betekenisloze dingen en wij, te midden van dat alles, lachten tot het pijn deed.

Sara

Die eerste avond reden we naar huis in de voor de gelegenheid volledig gesteriliseerde Ford Focus. Haar slaap was diep en veelbelovend, alsof ze al haar energie verzamelde om straks, als alles echt zou beginnen, het leven aan te kunnen vallen met een imponerende nieuwsgierigheid.

Net als de zon liet ze de dag voor wat het was, het avondrood kleurde haar wangen roze en rond. Het leek alsof ze licht gaf in al haar schitterende zorgeloosheid. Ik zat naast haar op de achterbank en keek aandachtig hoe haar borstkas snel op en neer bewoog.

Een, twee, drie, vier.

Haar kleine longen persten de lucht in en uit haar lijf. Het was een handeling waar ze niet bij na hoefde te denken. Een automatisme, dat elk mens tot een wonder maakte.

Het was warm in de auto, de airco was al lang geleden kapotgegaan, maar we durfden de ramen niet tegen elkaar open te zetten. Het kwetsbare goud lag hier, zacht en zwak, in onze handen. Achtelooos zoefde de wereld aan ons voorbij, de snelweg vol mensen die nog geen idee hadden van wat er was gebeurd.

Het was 29 juli en elk uur, elke minuut, beleefden we in volle concentratie. We wilden niets missen van al haar eerste keren. Sloegen de details zorgvuldig in ons op zodat we haar later precies konden vertellen hoe het was gegaan.

We registreerden de kleur van de lucht, het zachte blauw van de avond. Onthielden hoe onze straat erbij lag toen we aankwamen en haar voorzichtig uit de auto tilden. Hoe ons lege huis zich in een keer vulde met leven, de ruimte in een klap werd bedolven onder haar aanwezigheid.

Ze had lang op zich laten wachten. Bijna tweeënveertig weken. Tot de uitgerekende datum was alles geruisloos verlopen, daarna was de vermoeidheid ingeslagen als een oude, sinds lange tijd begraven bom. Ik at ananassen en maakte lange wandelingen, maar onze dochter bleef zitten waar ze zat.

Geliefden maakten grappen. Haar gebrek aan haast werd gekoppeld aan haar karakter. Het 'te laat zijn' werd een eigenschap waar ze later aan zou moeten werken. Er werd luchtig gelachen om mijn enorme buik, die mij 's nachts wakker hield en overdag belemmerde om te lopen.

Bij elk medisch bezoek kreeg ik te horen dat alles nog goed ging en dat het hoe dan ook niet lang meer zou duren. Ik was niet de eerste vrouw wiens baby na zoveel weken nog geen aanstalten maakte om op zoek te gaan naar dat andere leven. We konden niets anders doen dan afwachten.

In een van die nachten lag ik klaarwakker in bed. Ik had mezelf al vier keer in de kussens omhooggehesen, maar mijn buik zorgde er elke keer voor dat ik langzaam onderuitzakke. Ik probeerde me te concentreren op het boek in mijn handen,

maar kreeg het niet voor elkaar om meer dan vier regels te lezen. Beheerst bewogen haar benen door mijn buik, een voet prikte aan de zijkant van mijn lichaam.

Met een lichte klap sloeg ik het boek dicht en ik voelde hoe ze even stil kwam te liggen. Ze luisterde. Haar interesse was gewekt.

En zo begon ons eerste gesprek. Een ongebruikelijke dialoog tussen twee mensen, afgewisseld met hier en daar een trap of duw.

Ik legde haar uit wat 'de wereld' was. Hoe de zon opkomt in de ochtend en hoe zij elke avond ook weer ondergaat. Dat elk uur, elke maand en elk seizoen haar eigen kleuren kent. De wind in de herfst de bladeren uiteen kan rijten en ze achteloos in het rond kan strooien, tot je benen gierend van de lach verdwijnen in het goudbruine tapijt van het bos.

Ik beschreef hoe de winter de aarde kan verbleken tot een vaalgrijze massa, waarna kleurige lentebloemen zich weer stevig vastgrijpen aan de nog diep bevroren aarde.

Ik vertelde haar over de zomer, het seizoen waarin ze sowieso geboren zou worden. De maanden waarin iedereen wat langzamer loopt, de hitte soms ondraaglijk wordt uitgezeten in de koele huizen. De lange middagen die ik voor haar gepland had, de picknicks op de heide onder de schaduw van een oude eik.

De wereld was prachtig en er was dus geen reden om nog langer te wachten. Ik beloofde dat ik er voor haar zou zijn, wanneer ze me dan ook nodig zou hebben. Onvoorwaardelijk en zonder grenzen. Het was veilig, we waren er klaar voor, het was tijd.

Ze luisterde.

Ik ben Sara. De vorstin. En ik besta. Toen ik ter wereld kwam, snel en onhandig, huilde ik hard en kleurde ik volgens de verloskundige meteen mooi roze. Mijn moeder keek ongeduldig toe hoe ik mijn loopreflexen toonde en tekeering tegen de koude handen van de verpleegkundige.

Het was een tropische dag in juli. Buiten rook het naar warm asfalt en klam wasgoed. Iedereen bleef binnen om te schuilen tegen de verstikkende hitte. In bejaardencentra en verzorgings-tehuizen was de noodtoestand afgekondigd en het ijs was niet aan te slepen. Binnen in de verloskamer draaide de ventilatie op volle toeren, maar ondanks dat was de temperatuur hoog. Ik kwam net uit mijn huis van zevenendertig graden en klampte me vast aan het enige wat ik herkende: de warmte.

Het ziekenhuis werd verbouwd en het geluid van borende bouwvakkers stormde met grote regelmaat de kamer in. Het irriteerde me mateloos, maar alles was snel vergeten toen ik in de armen van mijn moeder langzaam mijn ogen opende en voor het eerst in die van haar keek. Ze waren groot en blauw en verkenden met verbazing en minutieuze zorgvuldigheid mijn gezicht en lijf.

Pas toen ze zacht begon te praten, herkende ik haar stem. Haar hartslag klopte wild tegen mijn buik en ik hoorde het

zachte ruizen van haar bloed. Tevreden ging ik op zoek naar eten, vond haar borst en zoog mezelf het leven in.

Zoals elk mens dat net ter wereld is gekomen, was ik volledig afhankelijk van anderen. Ik spartelde ongedwongen en zonder angst op de commode en liet het leven over me heen komen. Ik sliep en ik at, ik produceerde volle luiers en poepte alsof ik nooit iets anders had gedaan.

In bad gilte ik hoog en schel, waarna ik me overgaf aan het water en de handen van mijn broer en mijn ouders. Het liefste lag ik tegen mijn moeder aan, mijn benen opgetrokken en mijn armen om haar heen geslagen als een kikker. Zo viel ik dan op het ritme van haar lichaam in slaap. Ik gijzelde haar met kleine geluidjes en de slapende lach van perfectie.

Twee weken na mijn geboorte gingen we naar de speeltuin, mijn vader, moeder, Nils en ik. Slapend liet ik mij duwen, nog half in mijn dromerige sprookjeswereld. Het was een prachtige dag, de zon dwarrelde in stralen naar beneden en de wind fluis-terde de vage belofte van een onbezorgde toekomst in ons oor.

We liepen met zijn vieren naast elkaar. Nils zat op de schou- ders van mijn vader, en mijn moeder liep achter de kinderwa- gen. Het geluk droop van ons af, vormde een stroperige massa onder onze voeten, en maakte het lopen bijna onmogelijk.